Turystyka pielgrzymkowa na Węgrzech

Dr. Harshavardhan Reddy Kummitha
Faculty of Commerce, Hospitality and Tourism
Budapest Business school

(tłumaczenie maszynowe)

Wprowadzenie

Węgierska kultura jest niezwykle bogata w wartości sakralne. Narodowa Strategia Rozwoju Turystyki wyróżnia prawie 4000 świętych miejsc, spośród których 227 uznano za istotne dla rozwoju zarówno pod względem religijnym, jak i turystycznym. Wartości te znajdują się w 5 głównych regionach turystycznych: Budapeszt i jego okolice, Tokaj i Nyíregyháza, Balaton, Mátra-Bükk, Pécs Villány. Podkreślone wartości można podzielić na cztery grupy: 1. miejsca kultu, miejsca pielgrzymkowe, kościoły i inne miejsca modlitwy; 2. klasztory, miejsca odosobnienia; 3. szlaki pielgrzymkowe i ścieżki tematyczne; 4. inne wartości sakralne. Oczywiste jest, że dziedzictwo to może być atrakcyjne dla wielu grup docelowych, w tym turystów kulturowych zainteresowanych dziedzictwem religijnym, osób poszukujących samotności i duchowej introspekcji oraz pielgrzymów.

Po kilku stuleciach piesze pielgrzymki znów stały się popularne na Węgrzech: każdego roku setki ludzi wyruszają w kierunku Composteli, podczas gdy inni wędrują po Węgrzech, jednym z sześciu krajowych szlaków pielgrzymkowych.

Historia i tradycja miejsc pielgrzymkowych na Węgrzech

W czasach węgierskiego podboju, ludy chrześcijańskie żyły na zachodzie i południowym zachodzie od wieków, a rzymscy i bizantyjscy misjonarze również odwiedzili Kotlinę Karpacką. Światopogląd szamanizmu nie był obcy podbijającym Węgrom, którzy składali ofiary gajom, drzewom i wodom. Po przyjęciu chrześcijaństwa, król Święty Stefan i Święty Władysław zakazali pogańskich rytuałów w prawie, ale synkretyzm starożytnych wierzeń i nowej religii, połączenie starożytnych elementów kultu i nowej wiary, miały miejsce. Wiele świętych miejsc powstało na przykład w pobliżu źródeł. Jedno z naszych dzisiejszych ważnych miejsc pielgrzymkowych, Máriaverebély-Szentkút, ma legendę, która wywodzi się od konia świętego Władysława, który swoim odciskiem kopyta spowodował wybuch źródła. Malowane drzewa wzdłuż szlaku pielgrzymkowego i święte obrazy zawieszone na drzewach w Andocs lub na dębach w Makkosmária przypominają nam o starożytnym kulcie.

Wielu węgierskich pielgrzymów przybyło do najważniejszych miejsc pielgrzymkowych cywilizacji chrześcijańskiej (Rzym, Jerozolima, Akwizgran, Compostela) już w średniowieczu, a monarchia węgierska zapewniła bezpieczeństwo podróży lądowej krzyżowców i innych pielgrzymów do Ziemi Świętej na swoim terytorium.

Pielgrzymki zostały ustanowione już podczas zakładania państwa węgierskiego. Trzema głównymi celami pielgrzymek były Ziemia Święta, Rzym i Santiago de Compostela. Król Święty Stefan, który przyjął chrześcijaństwo, nie tylko skupił się na eliminowaniu pogańskich zwyczajów i budowaniu organizacji kościelnej kraju, ale także zwrócił uwagę na stworzenie

możliwości pielgrzymowania. Uczynił przejście przez kraj bezpiecznym dla pielgrzymów zmierzających do Jerozolimy. Trasa wiodła wzdłuż linii Győr-Fehérvár-Tolna-Baranyavár-Valkóvár-Nándorfehérvár, a węgierscy pielgrzymi również ją przemierzali. Święty Stefan zbudował nawet dom pielgrzyma w Jerozolimie (Pusztai, 2004).

Krajowe pielgrzymki rozwinęły się już w XI wieku. Groby i relikwiarze świętych z dynastii Árpád stały się miejscami pielgrzymek. Bazylika założona przez świętego Stefana w Fehérvár, zniszczone miejsce pochówku królów z dynastii Árpád, w tym miejsce spoczynku świętego Stefana i jego syna, księcia Imre, stała się ważnym miejscem pielgrzymkowym. Relikwie świętego Szczepana były przechowywane w wielu miejscach pielgrzymkowych: w Zalavár, na Wzgórzu Świętego Marcina w Pannonhalma i w Peczu. W Várad (Oradea, obecnie Rumunia) bazylika została zniszczona, a pielgrzymki nie zostały wznowione po wypędzeniu Turków. Grób świętego Władysława stał się jednym z najważniejszych ośrodków sakralnych w kraju. Kilku węgierskich królów pielgrzymowało do „węgierskiej Composteli". Podczas reformacji fanatyczni protestanci zniszczyli grobowiec, a w XVII wieku Turcy, którzy okupowali miasto, zniszczyli również pozostałe dekoracje kościelne i posągi. Kult świętego Władysława żyje w legendarnych „tryskających wodach". Uzdrawiające źródła powstały w wyniku uderzeń jego miecza, topora i włóczni, które stały się miejscami pielgrzymek: Mátraverebély-Szentkút, Debrőd, Csíkszépvíz (Rumunia), Nyitra (Słowacja).

Święta Małgorzata, córka króla Beli IV, była czczona jako święta już za życia. Dominikańska mniszka mieszkająca w klasztorze na Wyspie Małgorzaty była czczona jako święta już za życia, a ciężko chorzy ludzie znajdowali u jej grobu uzdrowienie. Pielgrzymki zatwierdzone przez papieża Grzegorza XII do jej grobu rozpoczęły się dopiero na początku XV wieku. Skrócona historia grobu i doczesnych szczątków świętej Małgorzaty ilustruje zniszczenia i spustoszenia, jakie może wyrządzić historia. Jej grób został zniszczony przez fanatyków reformacji i Turków. Jej kości zostały przewiezione do Pozsony (Bratysława, obecnie Słowacja), gdzie były czczone aż do XVIII wieku. Jej relikwie zostały zniszczone za czasów cesarza Józefa II.

Najważniejszym miejscem pielgrzymkowym Zakonu Paulinów pochodzenia węgierskiego był Budaszentlőrinc. Zakon Paulinów, założony około 1250 roku przez błogosławionego Özséba, pod koniec wieku posiadał klasztory w Transylwanii i Chorwacji. W 1382 r. książę László Opula założył kolejny klasztor w Częstochowie, Janą Górę, dla 16 marianów. W 1381 r. król Ludwik Wielki nabył relikwię św. Pawła Pustelnika z Wenecji i umieścił ją w Budaszentlőrinc. Klasztor, znany jako „Monte Cassino Zakonu Paulinów", stał się jednym z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych w kraju (Troeva & Hristov, 2017).

Duże znaczenie miał również grób świętego Jana Kapistrana w Újlak (Ilok, Chorwacja) w klasztorze franciszkanów obserwantów. (Barna: Strefy pielgrzymkowe) Chociaż franciszkański mnich, który odegrał kluczową rolę w zwycięstwie nad Turkami w lipcu 1456 r. pod Nándorfehérvár (obecnie Belgrad), został kanonizowany dopiero w 1690 r., jego grób zasłynął z cudownych uzdrowień chorych, którzy go odwiedzili. W latach 1458-1460 odnotowano około 400 cudów, głównie związanych z długotrwałymi chorobami, z kilkoma przypadkami szczęśliwej ucieczki z tureckiej niewoli. Według zapisów, osoby, które doświadczyły cudów, pochodziły ze 179 miejscowości, w większości z Újlak i okolic. (Bálint-Barna i https://mult-kor.hu). Jego relikwie zostały zabrane do Nagyszőllős, aby uciec przed Turkami, ale protestancka szlachta zniszczyła jego grób i kości.

Możemy sklasyfikować miejsca pielgrzymkowe na kilka typów w oparciu o ich charakter, obiekty kultu i podejście historyczne. Wyżej wymienione miejsca pielgrzymkowe są związane z konkretnymi osobami. (Barna, 2015). Od XIV wieku miejsca pielgrzymkowe cudów eucharystycznych przyciągały pielgrzymów w całej Europie. Na Węgrzech najsłynniejszym miejscem krwawiącej hostii był klasztor benedyktynów w Báta w hrabstwie Tolna, założony w 1185 roku. Krwawienie świętej hostii rozpoczęło się i chociaż nie można określić dokładnego czasu cudu, zapisy z lat 80-tych XIII wieku wskazują, że jego kult już się ukształtował. Król Zygmunt Luksemburski i jego żona Maria spędzili Wielkanoc w Bácie w 1395 roku, co sugeruje, że najwyżsi świeccy dostojnicy chcieli świętować przed relikwią Świętej Krwi. Báta była również jednym z miejsc gromadzenia się pielgrzymów na szlaku prowadzącym do Santiago de Compostela. Z powodu tureckiego natarcia mnisi uciekli z relikwią zwaną „Relikwią Krwi Chrystusa", ale mimo to została ona utracona. Turcy zniszczyli klasztor. Zapisy z początku XV wieku wspominają, że masy pielgrzymów odwiedzały trwającą budowę katedry w Koszycach (Kassa), aby zobaczyć relikwię Świętej Krwi. W Vasvár, w powiecie Vas, znajdowała się „święta hostia umazana cudowną krwią", której pochodzenie nie jest znane (Foote et al., 2000).

W XII-XIII wieku, w okresie średniowiecza, rozwinął się silny kult Maryi, a zakony monastyczne odegrały znaczącą rolę w jego rozprzestrzenianiu. Ludzie widzieli w Maryi, Matce Bożej, pośredniczkę między nimi a Jezusem. Wyjaśnia to rosnącą świadomość lokalnych miejsc pielgrzymkowych. W XI wieku nad grobem Árpáda zbudowano kościół poświęcony Maryi Dziewicy, który w XIV wieku stał się znanym miejscem pielgrzymkowym. Máriagyüd zostało założone przez króla Gézę II w 1148 roku, a pielgrzymi odwiedzają Mátraverebély-Szentkút od 1210 roku. Opactwo cystersów w Bélapátfalva stało się miejscem pielgrzymek od momentu jego założenia w 1232 roku. Sanktuarium Marianki Pauliny w powiecie Pozsony zostało zbudowane dzięki darowiźnie króla Ludwika I. Figura Maryi w XIV wieku była jednym z najczęściej odwiedzanych miejsc pielgrzymkowych w kraju. Córka króla Ludwika Wielkiego, Maria, Zygmunt Luksemburski, Maciej Hunyadi, Leopold I i Karol III odwiedzili Mariankę. Wśród miejsc pielgrzymkowych franciszkanów obserwantów na pierwszym miejscu należy wymienić kościół w Szeged-Alsóváros. Franciszkanie osiedlili się w mieście w 1444 r., a ich klasztor działał również w okresie tureckim. Zachowały się tam dwa święte obrazy, „Niewiasta obleczona w słońce" i Czarna Madonna z Częstochowy. Zaraza w XIV wieku odcisnęła swoje piętno na kulcie maryjnym. Zamiast kwitnącej gotyckiej Madonny uśmiechniętych wieków, ludzie zapamiętali wizerunek Bolesnej Dziewicy opłakującej syna. Kościół franciszkański w Gyöngyös jest miejscem pielgrzymek od 1400 roku, a figura Matki Boskiej Bolesnej pochodzi prawdopodobnie z XVII wieku. Trzecim wyjątkowym miejscem pielgrzymkowym jest Csíksomlyó (Rumunia), które do dziś przyciąga dziesiątki tysięcy pielgrzymów (Fekete i in., 2023).

W XVI wieku miały miejsce dwa decydujące wydarzenia: rosnące zagrożenie ze strony Turków i reformacja. W walce z Turkami wzmocnił się kult Maryi. Maryja była postrzegana jako niebiańska orędowniczka w walce z Turkami. Ikonograficznym symbolem tego była „Niewiasta obleczona w słońce" (mulier amicta sole - Niewiasta Apokaliptyczna). Maryja otoczona jest mandorlą promieni słonecznych, jej stopy stoją na półksiężycu, nawiązując do symboliki islamskiej, a wąż nawiązuje do Turków. 150 lat rządów tureckich spowodowało wielkie zniszczenia w kościele, a także spowolniło pielgrzymki. Robiono wyjątki, jeśli miejsce pielgrzymkowe zostało oszczędzone przez Turków. Do wyjątków należały Andocs w hrabstwie Somogy lub wspomniane Gyöngyös z figurą Matki Boskiej Bolesnej. Greckokatolicki klasztor bazylianów w Munkács również został oszczędzony przez Turków. Ze względu na reformację, kultura typowa dla religii średniowiecznej prawie zginęła.

Kościoły, klasztory i miejsca święte zniknęły, a pielgrzymki ustały. W XVII wieku rządy protestanckich książąt siedmiogrodzkich wzmocniły ten proces. Fanatyczni protestanci przebili obraz Matki Boskiej w ruskiej wiosce Kátóc i zniszczyli cudowny obraz Maryi we franciszkańskim kościele w Nyírbátor, podobnie jak cudowny obraz Maryi w kościele opactwa cystersów w Pásztó. Miejsca pielgrzymkowe w Lőcse (Levoca, Słowacja), Lucenec (Lucenec, Słowacja) i Brasov (Brasov, Rumunia) zostały całkowicie zniszczone przez reformację.

Reformacja położyła kres powszechności średniowiecznej religijności, a jedność religijna Europy przestała istnieć. Kościół katolicki zareagował na tę nową sytuację poprzez Sobór Trydencki, który odbył się w latach 1545-1563. Kult Maryi nabrał nowego rozmachu, a Sobór Trydencki umieścił Maryję w centrum uwagi religijnej, obok franciszkanów i powstającego zakonu jezuitów. 25. sesja soboru dotyczyła odpustów, świętych i kładła nacisk na cześć obrazów, wzmacniając te praktyki wbrew naukom protestanckim. Nabożeństwo było skierowane nie do samych obrazów, ale do przedstawionych na nich świętych (Hajdú i Pál, 2021). W tej epoce Madonna z Loreto zyskała również znaczący status kultu w Europie i na Węgrzech, zwłaszcza dzięki jezuitom. Grassalkovich Antal założył maryjną świątynię pielgrzymkową w Máriabesnyő, a książę Esterházy założył kaplicę św. Elżbiety w Kismarton na jej cześć. Godne uwagi symbole przeciwko Turkom obejmowały Mariahilf pochodzenia niemieckiego. Ważnymi miejscami pielgrzymek były Solymár, Bodajk, Vértessomló, Tótszentkút i kaplica na zamku Krasznahorka na Słowacji.

Wczesne XVII-XVIII w. były świadkami wizerunków maryjnych roniących łzy. Najsłynniejszą płaczącą ikoną Maryi, która do dziś przyciąga tysiące pielgrzymów, jest ta z kościoła w Máriapócs z 1696 roku. W Füzesmikolá, ikona Maryi w rumuńskim kościele prawosławnym płakała przez prawie miesiąc w 1699 roku, a wizerunek Maryi w Nagyszombat (Słowacja) przyciągał dwadzieścia tysięcy pielgrzymów rocznie około 1730/40 roku (Hajdú i Pál, 2021).

W XVIII wieku nastąpiła zmiana w wzorcach pielgrzymek. Ze względu na koszty i niebezpieczeństwa dalekich pielgrzymek spowodowane wojnami, lokalne miejsca pielgrzymkowe w małych strefach przyciągania zyskały na znaczeniu. Odnowiono miejsca pielgrzymkowe w Andocs, Csatka, Bodajk, Celldömölk, Bakonybél, Máriakálnok, Mártaverebély i Búcsúszentlászló. Zmienił się również charakter centralnego obiektu kultu. O ile w średniowieczu pielgrzymi byli przyciągani do grobów i relikwii świętych, w XVII-XVIII wieku przyciągały ich również autentyczne kopie obrazów. Nastąpiła również zmiana w kulcie świętych, z różnymi zakonami religijnymi stawiającymi różnych świętych w centrum swojego kultu. Franciszkanie podkreślali św. Franciszka i św. Elżbietę, podczas gdy jezuici skupiali się na św. Ignacym Loyoli. Ogólny kult św. Józefa i Trójcy Świętej pozostał niezmieniony. Jednakże nabożeństwo do Maryi trwało. Koncepcja Regnum Marianum jest związana ze św. Stefanem, który przed śmiercią poświęcił kraj Maryi, stwierdzając, że od tego czasu Węgry są pod panowaniem Matki Bożej (Misóczki, 2008).

Kult rozumu oświecenia, oświecony absolutyzm, a zwłaszcza polityka kościelna cesarza Józefa II, który wydał Edykt Tolerancji, działały przeciwko zakonnikom i pielgrzymkom. W 1772 roku, za panowania Marii Teresy, wydano dekret zakazujący wszelkich pielgrzymek, zarówno w kraju, jak i za granicą, które obejmowały noclegi. Wyjątkiem była pielgrzymka do Wiednia-Mariazell. Rok później zakazano również indywidualnych pielgrzymek za granicę. W ślad za przykładem matki, Józef II od 1782 roku zaczął działać przeciwko zakonnikom. Rozwiązał zakony kontemplacyjne, takie jak kameduli, kapucyni, kartuzi i klaryski, uznając je za nieprzydatne dla społeczeństwa. Benedyktyni z Pannonhalmy, cystersi z Egeru, norbertanie z

Jászów i paulini również nie zostali oszczędzeni. Klasztor franciszkanów w Budzie został przekazany niemieckiemu zakonowi pielęgniarskiemu im. św. Elżbiety. Skonfiskowane mienie innych zakonów trafiło do nowo utworzonej Fundacji Religijnej, która wspierała szkolenie księży i parafie. Polityka kościelna pozostała niezmieniona za kolejnych cesarzy, Leopolda II i Franciszka I (Katus 529-538). Ta drastyczna zmiana doprowadziła do gwałtownego spadku liczby odwiedzających miejsca pielgrzymkowe. Z wyjątkiem Mariazell, pielgrzymki do zagranicznych miejsc docelowych zniknęły na stałe, przerywając wielowiekowe więzi. Ważne miejsca, takie jak Akwizgran, tak istotne dla Węgrów, stały się nieosiągalne dla węgierskich pielgrzymów. Krajowe miejsca pielgrzymkowe również opustoszały, a mienie zakonów i miejsc pielgrzymkowych zostało skonfiskowane. W ten sposób Mátraverebély-Szentkút straciło swoje nagromadzone przez wieki materialne dziedzictwo, a ta strata rozciągnęła się na wiele innych cennych przedmiotów. Relikwie św. Małgorzaty również zniknęły. Relikwie z Wyspy Nyulak zostały skonfiskowane, przewiezione do Pozsony, a później do Budy. Srebrna figura relikwiarzowa zawierająca kości świętej została przetopiona, a kości spalono. Obiekty dewocyjne były dostępne na publicznych aukcjach. Była to nieodwracalna strata dla węgierskiej historii kościelnej i kulturalnej.

W XIX wieku sytuacja Kościoła nieco się poprawiła, ale musiał on stawić czoła coraz bardziej zsekularyzowanemu światu. Idee oświecenia wpłynęły na część duchowieństwa, które dostrzegło trwające przez wieki przesądy i błędne przekonania związane z pielgrzymkami. Doprowadziło to do odłączenia pielgrzymek od duchowieństwa i skierowania ich bardziej ku pobożności ludowej. Przywódcami pielgrzymek nie byli już licencjaci (prowadzący katolickie parafie za zgodą biskupów w XVI-XVII wieku i wykonujący funkcje niewymagające kapłaństwa, w tym prowadzenie grup pielgrzymkowych), ale liderzy pielgrzymek i śpiewacy. Zmienił się także skład społeczny pielgrzymów. Podczas gdy w epoce baroku wszystkie warstwy społeczne uczestniczyły w pielgrzymkach, w XIX wieku wzmocnił się populistyczny charakter pielgrzymek. Oprócz sekularyzacji pojawiły się możliwości, które wzmacniały pielgrzymki. Od połowy XIX wieku na odpustach i miejscach pielgrzymkowych sprzedawano mnóstwo broszurek zawierających święte obrazy i pieśni pielgrzymkowe. Wzmocniły one dynamikę miejsc pielgrzymkowych, rozszerzając i wzmacniając obszary wokół nich (Barna, 2001).

Ożywienie religijne XIX wieku było pobudzone przez Lourdes. W ostatniej trzeciej części wieku i na początku XX wieku pojawiło się wiele doniesień o objawieniach maryjnych. Niektóre z nich stały się znane, wywołując pielgrzymki do miejsc takich jak kaplica cmentarna w Tallós (Tomasikovo, Słowacja) lub źródło w Krasznahorka-Várhosszúrét.

W XVIII i XIX wieku jedność sakralno-kultowo-duchowa Węgier została przywrócona, czerpiąc z korzeni sięgających średniowiecza i epoki baroku, podtrzymywana przez koncepcję Regnum Marianum. Duchowa jedność węgierskiego katolicyzmu obejmowała cały kraj. Kult Maryi jako Patronki Węgier oraz cześć oddawana świętym z dynastii Árpádów były powszechne wszędzie. Ta jedność została zakłócona przez Traktat z Trianon. Życie kościelne i pielgrzymki dostosowały się do ram nowych państw. W wielu przypadkach nowe państwa marginalizowały kult świętych z dynastii Árpádów, a nawet zakazywały pielgrzymek do niektórych miejsc pielgrzymkowych. Tak stało się w Máriaradnie, która straciła znaczną część swojego obszaru wysyłającego pielgrzymów w wyniku (Barna, 2001).

Pielgrzymkowa turystyka w erze komunizmu na Węgrzech

Po zakończeniu II wojny światowej Węgry przeszły okres "wyzwolenia" przez wojska radzieckie, co doprowadziło do ustanowienia komunistycznego systemu politycznego i społecznego w 1947 roku. Kościół stał się głównym przeciwnikiem reżimu komunistycznego, co wiązało się z różnymi represjami, takimi jak konfiskata majątku, przejęcie szkół i instytucji oraz prześladowania duchowieństwa politycznie aktywnego, w tym kardynała (Romsics, I. 2005). Komunistyczna dyktatura zakazała religii, tłumiąc wpływy Kościoła aż do zmiany politycznej w 1989 roku, po upadku muru berlińskiego, co pozwoliło Kościołowi na odzyskanie autorytetu.

Węgierskie pielgrzymki napotykały różne wyzwania w historii, a sanktuaria znikały bez śladu z powodu wydarzeń takich jak panowanie osmańskie, reformacja, oświecony absolutyzm oraz konsekwencje I wojny światowej. Po II wojnie światowej nowy porządek światowy w Europie Środkowej miał druzgocący wpływ nie tylko na pielgrzymki, ale także na praktyki religijne. Odwiedzanie sanktuariów nabrało charakteru świeckiego, a w latach 60. XX wieku węgierscy pielgrzymi pojawili się na pielgrzymce do Gyűd w Czechosłowacji. Takie wycieczki stanowiły okazję do religijnych przeżyć, spotkań rodzinnych, a nawet wizyt w termach Harkány. To zjawisko stanowi dobry przykład przenikania się pielgrzymki i turystyki.

Interpretacja szlaku pielgrzymkowego Via Maria

Odrodzenie Kościoła katolickiego i ożywienie wiary, zwłaszcza w związku z patronką Węgier, Marią, podkreślają znaczenie turystyki pielgrzymkowej na Węgrzech. Szlak pielgrzymkowy Via Maria obejmuje 1400 km, łącząc święte i kulturowe miejsca dziedzictwa związane z Dziewicą w Basenie Karpackim. Węgierskie regiony wykazują różnice społeczno-ekonomiczne i regionalne (Kovács, Z. 2004), które mogą wpływać na doświadczenia pielgrzymkowe na trasie. Założyciele chcieli przyciągnąć nie tylko pobożnych pielgrzymów, ale także turystów, co stwarza możliwości dla zrównoważonego rozwoju turystyki. Szlak, głównie zlokalizowany w lasach i obszarach ochronnych z dala od centrów miejskich, ma implikacje dla rozwoju zrównoważonej turystyki. Pielgrzymka, z natury związana ze zrównoważonym rozwojem, obiecuje zarówno fizyczne, jak i duchowe dobro. Święte miejsce Mátraverebély-Szentkút, na przykład, opiera się na materialnych ofiarach ze świętej studni, które według wierzeń mają moc uzdrawiającą z powodu swojej świętości.

Kult Marii, mający swoje początki w XII wieku, zyskał szybko na znaczeniu i wywarł głęboki wpływ na Węgrzech, gdzie Maria jest czczona jako patronka. Początkowo w sanktuariach maryjnych znajdowały się relikwie takie jak włosy, fragmenty ubrań i mleko. Z czasem te relikwie zastąpiono figurami Dziewicy jako obiektami kultu. Mała figura Marii w Szentkút ma szczególne znaczenie, z wiernymi dbającymi o jej ubranie i włosy, wierząc w jej zdolność do leczenia niepłodności u kobiet. Nabożeństwo do Marii stało się lokalne w określonych miejscach, uznając różnorodność przedstawień Dziewicy. Atrybuty kobiece Maryi, w tym macierzyństwo, wiara, czułość, przebaczenie i nadzieja, przyczyniają się do jej powszechnej popularności. Ustanowienie szlaku pielgrzymkowego Via Maria czerpało inspirację z Camino do Santiago de Compostela, jednak zarządcy trasy podkreślają jej wyjątkowość jako kobiecego szlaku pielgrzymkowego w kontrze do męskości Camino.

Współczesne miejsca pielgrzymkowe na Węgrzech i ich znaczenie

Współczesne miejsca pielgrzymkowe na Węgrzech nadal odgrywają istotną rolę, zarówno dla jednostek, jak i dla społeczności. Choć charakter pielgrzymek zmieniał się na przestrzeni czasu,

te miejsca pozostają ważne z powodów kulturowych i historycznych. Oto kilka kluczowych aspektów dotyczących współczesnych miejsc pielgrzymkowych na Węgrzech i ich znaczenia:

1. Znaczenie religijne:
Miejsca pielgrzymkowe pozostają przestrzeniami, gdzie ludzie mogą znaleźć ukojenie, refleksję nad swoją wiarą i głębsze połączenie ze swoimi przekonaniami duchowymi. Wiele osób odwiedza te miejsca w poszukiwaniu uzdrowienia i poczucia łączności. Tradycyjne praktyki religijne, takie jak modlitwa, rytuały i uczestnictwo w nabożeństwach, są często obserwowane w tych miejscach.

2. Dziedzictwo kulturowe i historyczne:
Miejsca pielgrzymkowe często niosą wartość historyczną, reprezentując religijną i kulturową tożsamość regionu. Te miejsca mogą przechowywać relikwie, artefakty i architektoniczne cuda, które stanowią łącze z przeszłością, jednocześnie zachowując tradycje.

3. Wpływ turystyki na lokalną gospodarkę:
Miejsca pielgrzymkowe odgrywają rolę w stymulowaniu gospodarek lokalnych poprzez przyciąganie turystów i pielgrzymów, którzy przyczyniają się do wzrostu aktywności ekonomicznej w okolicznych obszarach. Obecność turystów może znacznie korzystać z takich miejsc, jak hotele, restauracje i sklepy z pamiątkami, prowadząc do ich rozwoju.

4. Wspólnota i więzi społeczne:
Pielgrzymki mogą wzmacniać poczucie wspólnoty wśród uczestników, tworząc więzi społeczne oparte na wspólnych przekonaniach i doświadczeniach. Wydarzenia i festiwale organizowane wokół miejsc pielgrzymkowych mogą jednoczyć ludzi, promując poczucie jedności i solidarności.

5. Edukacyjne i inspirujące:
Miejsca pielgrzymkowe często służą jako centra edukacyjne, dostarczając odwiedzającym wiedzy historycznej i religijnej. Mogą inspirować ludzi do zgłębiania swojej wiary, historii i dziedzictwa kulturowego.

6. Osobista transformacja:
Pielgrzymki są postrzegane przez wielu jako podróże osobistej transformacji i samopoznania. Wyzwania i rytuały związane z pielgrzymkami mogą prowadzić do wewnętrznego rozwoju, uważności i odnowionego poczucia celu dla uczestników.

7. Dialog międzyreligijny:
Niektóre miejsca pielgrzymkowe mogą przyciągać odwiedzających z różnych religijnych środowisk, promując dialog międzyreligijny i zrozumienie. Wspólne doświadczenia w tych miejscach mogą przyczynić się do wzajemnego szacunku i tolerancji wśród różnych społeczności.

8. Ochrona środowiska:
Szlaki pielgrzymkowe często prowadzą przez naturalne krajobrazy, promując połączenie z naturą i świadomość ekologiczną. Niektóre miejsca pielgrzymkowe kładą nacisk na zrównoważone praktyki, zachęcając pielgrzymów do szanowania i ochrony środowiska.

9. Nowoczesne technologie:

W dzisiejszych czasach technologia odgrywa rolę w ułatwianiu pielgrzymek, a aplikacje nawigacyjne, zasoby online i wirtualne wycieczki mogą wzbogacić całe doświadczenie.

10. Adaptacja do zmieniających się trendów:
Miejsca pielgrzymkowe mogą dostosowywać się do zmieniających się trendów społecznych, wprowadzając nowoczesne elementy, aby przyciągnąć szerszą publiczność, jednocześnie zachowując swój duchowy charakter. Cyfrowe platformy mogą być wykorzystywane do angażowania szerszej społeczności i dzielenia się doświadczeniem pielgrzymkowym poza fizycznymi granicami.

Wniosek

Podsumowując, miejsca pielgrzymkowe na Węgrzech w obecnych czasach pozostają aktualne i różnorodne, służąc jako ośrodki duchowe, kulturalne, gospodarcze i społeczne, które dostosowują się do zmieniających się potrzeb jednostek i społeczeństwa.

Źródła

Pusztai, B. (2004). Religious tourists: constructing authentic experiences in late modern Hungarian catholicism (No. 27). University of Jyväskylä.

Troeva, E., & Hristov, P. (2017). Sacred Geography of the Post-Socialist Balkans: Transformations of Religious Landscape and Pilgrimage: An Introduction. Southeastern Europe, 41(1), 1-18.

Foote, K. E., Tóth, A., & Árvay, A. (2000). Hungary after 1989: Inscribing a new past on place. Geographical Review, 90(3), 301-334.

Barna, G. (2015). National Pilgrimages, Pilgrim Trains and Identity-Building. Religion, Culture, Society: Yearbook of the MTA-SZTE Research Group for the Study of Religious Culture, 2, 191-212.

Fekete, D., Barkó, G. Á., Dömötör, M., & Czakó, K. (2023). Changing Tourism Trends of the Benedictine Abbey in Tihany: Best Practices of a Hungarian Monastic Community. Religions, 14(4), 435.

Hajdú, E., & Pál, M. (2021, December). The digital cartographic reconstruction of the 1897 'Mátra Guide'(Hungary). In Proceedings of the ICA (Vol. 4, pp. 1-7). Copernicus GmbH.

Misóczki, Lajos (2008) Zarándoklat és búcsújárás Magyarországon mint a vallási turizmus előzménye a 18. századig Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 35. köt.). Tanulmányok a történelemtudomány köréből = Acta Academiae Paedagogicae Agriensis. Sectio Historiae. pp. 53-67.

Barna: Búcsújáró körzetek- kulturális övezetek In: Búcsújárók, Kölcsönhatások a magyar és más európai vallási kultúrákban Lucidus Könyvkiadó, Kisebbségkutató Könyvek Budapest, 2001 pp. 35-54)

KovÁcs, Z. 2004. Socio-economic transition and regional differentiation in Hungary. Földrajzi Értesítő / Hungarian Geographical Bulletin 53. (1–2): 33–49.